

Bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af barselsloven

Mødrehjælpen vil gerne takke for muligheden for at komme med bemærkninger til forslag til lov om ændring af barselsloven.

Generelle bemærkninger

I Mødrehjælpen glæder vi os over, at far med den nye aftale får ret til mere barsel, fordi det er til gavn for barnet, at far og barn har alenetid sammen, også når barnet er helt lille. Det skaber en tryggere relation mellem far og barn, og det øger trivslen for barnet og for familien som helhed. Vi ved samtidig, at det, at far tager barsel, mindsker risikoen for konflikter og brud i familien.

Mødrehjælpen mener dog, at det havde være til gavn for både barn og familie, at regeringen og aftalepartierne havde benyttet muligheden for at forlænge barselsorloven. Øremærkningen af barsel kan ende med at betyde, at flere børn kommer tidligt i dagtilbud og dermed får kortere barsel med dets forældre. Børn der uden øremærkningen ville være startet senere. Mødrehjælpen finder det i forlængelse heraf stærkt beklageligt, at hverken aftale eller lovforslag fokuserer på konsekvenserne for børn og børnefamilier, men alene vurderes ud fra et ligestillings- og beskæftigelsesperspektiv. Derfor mener Mødrehjælpen, at regeringen og aftalepartierne bør inddrage øvrige relevante ministerier herunder Børne- og Undervisningsministeriet, Sundhedsministeriet og Social- og Ældreministeriet så det sikres, at konsekvenserne ved ændringer af barselsloven også ansues fra et børne-, familie- og socialpolitisk perspektiv. Dermed sikres en helhedsorienteret løsning som også tager konsekvenser indenfor disse ressortområder i betragtning, herunder sundhedsplejen, dagtilbudsområdet mv.

Mødrehjælpen er optaget af, at de nye barselsregler bliver udnyttet i videst muligt omfang til gavn for både børn og familier. Og det bekymrer Mødrehjælpen, at skønnet over den forventede anvendelse af den øremærkede barsel er forbundet med så stor usikkerhed, da der dermed også er stor usikkerhed forbundet med, om det med de nye regler kan risikeres, at børn vil starte tidligere i dagtilbud end i dag og dermed vil opleve at få kortere barsel med deres forældre, end de har i dag. Det skyldes bl.a., at børn i Danmark har ret til en plads i et dagtilbud fra 26 uger, hvorimod de i eksempelvis Sverige og Norge først har ret til en plads i et dagtilbud, fra barnet er fyldt 1 år.

Mødrehjælpen mener, at der bør være et stærkt og helhedsorienteret fokus på implementeringsunderstøttelse, hvor omgivelserne geares til, at far nu i højere grad skal gøre brug af barslen. Det gælder bl.a. sundhedsplejerskens vejledning af forældre om barselsregler- og muligheder, oversættelse af barselsreglerne i form af et digitalt understøttet værktøj som fx

DJØF's barselsberegner, målrettede indsatser for at etablere fædregrupper, motivation af fædre med lav sandsynlighed for at benytte den øremærkede barsel, mv.

Mødrehjælpen mener desuden, at det kan blive en udfordring for mange kommende forældre, at udgangspunktet fremadrettet bliver, at barslen deles i en 24-24 model, hvor forældrene skal handle inden for bestemte tidsfrister for at ændre på den opdeling. Derfor kræver det målrettet, tydelig og ensartet kommunikation at få omsat nærværende lovforslag til praksis.

Specifikke bemærkninger

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 21 b, forudsætter afholdelse af barsel i praksis, at forældrene er enige herom, og at Familieretshuset og familieretten skal træffe afgørelse om samvær efter forældreansvarsloven, hvis forældrene ikke er enige om ikke-bopælsforældrens kontakt med barnet. Det kan give voldsomme sammenstød i en familie, at de skal nå til enighed om delingen af barslen, og det er afgørende, at reglerne omkring højkonfliktskilsmisser tager højde for de forhold. Herunder kan det være problematisk, hvis der i forvejen kun er fastsat samvær i mindre omfang, herunder hvis der er fastsat overvåget samvær. Det er af afgørende betydning, at de forhold, der har gjort sig gældende ved fastsættelse af samvær, ligeledes er udslagsgivende i forhold til afgørelse om barsel, således at det til stadighed er barnets trivsel, der er i fokus. Mødrehjælpen vil derfor stille sig til rådighed for input til, hvilke forhold der skal tages højde for i udmøntningen, herunder i bekendtgørelser, så der tages højde for eventuelle uhensigtsmæssigheder, samt mhp. udarbejdelse af eksempelvis vejledning og spørgsmål/svar om emnet. På samme måde har Mødrehjælpen og andre organisationer været i dialog med Udbetaling Danmark om implementering af de nye regler om børne- og ungeydelse, som er trådt i kraft 1. januar 2022.

Mødrehjælpen mener, det er positivt, at lovforslaget vil sikre, at det fra 2024 bliver muligt for sociale forældre i LGBT+-familier at tage del i barslen, at enlige forældre, der står alene med ansvaret for deres børn, kan beholde alle barselsugerne, og at soloforældre har mulighed for at dele barselsuger med nære familiemedlemmer. Det er et nybrud, som Mødrehjælpen vurderer, vil være til gavn for mange af de enlige forældre, som vi møder i vores rådgivning og familieindsatser. Forældre i svære sociale situationer, der nu får mulighed for at få hjælp i deres nære netværk. Mødrehjælpen finder det dog stærkt kritisabelt, at modellen ikke omfatter, at enlige forsørgere får mulighed for at dele de øremærkede barselsuger til nærtstående familiemedlemmer. Mødrehjælpen mener derfor, at lovforslagets § 23 c, stk. 1, skal udvides til også at omfatte forældre med eneforældremyndigheden, jf. lovforslagets § 21 b, stk. 1, 2. pkt.

På trods af det stærke sociale hensyn, bekymrer det Mødrehjælpen, om den kommende orlovsmode kan få en social slagside. Erfaringerne fra Sverige viser, at ikke alle fædre benytter sig lige meget af orlovsmuligheden. Der er særligt udfordringer i relation til unge familier, fædre med lav indkomst og fædre med udenlandsk herkomst. Mødrehjælpen mener derfor, at der fra myndighedernes side skal igangsættes en tæt, tværgående og målrettet indsats for at støtte og sikre, at fædre i disse tre risikogrupper benytter sig af barselsmuligheden.

Implementeringen af en ny orlovsmode får stor betydning for børn fremadrettet. Mødrehjælpen mener derfor, det er afgørende, at evalueringen af implementeringen af aftalen, jf. lovforslaget side 13, også fokuserer på, hvilke konsekvenser lovændringerne vil få for, hvilken alder børn har, når de starter i dagtilbud, samt for hvilke tilbudstyper under dagtilbudsloven forældrene gør brug af, herunder dagtilbud og private pasningsordninger, samt om anvendelsen af tilskud til pasning af egne børn stiger. Derudover vil det i høj grad være relevant at undersøge, om der er en sammenhæng mellem, hvilken baggrund børnene har på tværs af udviklingen i brug af tilbudstyper.

Spørgsmål til høringssvaret kan stilles til politisk konsulent Clara Albeck Japsen på mail cja@moedrehjaelpen.dk

Med venlig hilsen
Ninna Thomsen
Direktør